Lietas arhīva Nr. CA-0354-18/7
ECLI:LV:RAT:2018:0426.C32257316.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2018.gada 26.aprīlī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Jēkabsone,
tiesnese S.Vamža,
tiesnesis U.Danga
ar tiesas sēžu sekretāri U.Ābolu,
izskatīja civillietu /pers. E/ prasībā pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju ar trešo personu /pers. G/ par īpašuma tiesību iegūšanu uz nekustamā īpašuma - zemes gabala domājamām daļām ar ieilgumu sakarā ar /pers. E/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017.gada 20.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

2016.gada 9.maijā /pers. E/ (turpmāk - prasītājs) cēlis prasību pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju (turpmāk - atbildētāja) ar trešo personu /pers. G/ par īpašuma tiesību iegūšanu uz zemes gabala domājamām daļām ar ieilgumu.

Pamatojoties uz Civillikuma 1.pantu, 998.un 999.pantu, prasītājs lūdz atzīt, ka viņš ar ieilgumu ieguvis īpašumā 3/5 domājamās daļas no zemes gabala /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs A/, kas ierakstāms Rīgas pilsētas zemesgrāmatā uz prasītāja vārda.

Prasības pieteikumā norādīts, ka pagājušā gadsimta 50-tajos gados prasītāja vecāki sāka būvēt vasarnīcu /adrese/. Prasītājs šajā vasarnīcā dzīvo kopš savas bērnības, tur bijis pierakstīts un tagad ir deklarēts.

1978.gada 17.aprīlī prasītājs ieguvis dāvinājumā no vecākiem 3/5 domājamās daļas no nekustamā īpašuma - vasaras dzīvojamās mājas un palīgceltnes /adrese/ un savas īpašuma tiesības nostiprinājis zemesgrāmatās. Pārējās 2/5 domājamās daļas no īpašuma - ēkām un zemes gabala - pieder trešajai personai.

Uz prasības celšanas brīdi 3/5 domājamās daļas no zemes, kas atrodas zem viņam piederošā namīpašuma, prasītājs uzskata par formālu bezsaimnieka mantu, pamatojoties uz Civillikuma 994. un 930.pantu.

Prasītājs visus šos gadus labticīgi izmantojis minēto īpašumu un arī zemi, kas ir viņa labticīgā, nepārtrauktā valdījumā, tāpēc uzskata, ka 3/5 domājamās daļas no zemes gabala viņš ieguvis ar ieilgumu. Tiesiskais pamats ir 1978.gada 17.aprīļa dāvinājums no vecākiem un vēlāk labticīgs valdījums 37 gadu garumā.

Sākot no 1978.gada, prasītājs nepārtraukti un netraucēti ir valdījis iegūstamo priekšmetu (3/5 domājamās daļas no zemes /adrese/) un rīkojies ar to kā īpašnieks, proti, uzraudzījis, regulāri uzkopis, uzlabojis īpašuma stāvokli, kā arī maksājis visus nekustamā īpašuma nodokļus pašvaldībai, gan par ēku domājamo daļu, gan par zemes gabala domājamo daļu, kas ir būtisks pierādījums prasītāja labticīgam un nepārtrauktam valdījumam 37 gadu garumā.

Prasītājs atsaucies uz Augstākās tiesas Senāta civillietu departamenta 2012.gada 8.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-28/2012.

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017.gada 20.marta spriedumu prasība noraidīta.

Tiesa nodibinājusi, ka nekustamais īpašums Rīgā, /adrese/, sastāv no zemes gabala 992 m^2 platībā, uz kura atrodas vasaras dzīvojamā māja un palīgceltne. Saskaņā ar ierakstu Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumā /numurs/ prasītājam, pamatojoties uz 1987.gada 17.aprīļa dāvinājuma līgumu, pieder īpašuma tiesības uz 3/5 domājamām daļām no ēkām, trešajai personai pieder 2/5 domājamās daļas no ēkām un zemes gabala. Savukārt uz zemes gabala 3/5 domājamām daļām īpašuma tiesības zemesgrāmatā nav nostiprinātas.

Pamatojoties uz Civillikuma 998., 999., 1006., 1007., 1009.pantu, tiesa atzinusi, ka 1978.gada 17.aprīļa dāvinājuma līgums nav tiesisks pamats prasītāja īpašuma tiesību atzīšanai uz zemi ar ieilgumu. Ar dāvinājuma līgumu prasītājs un trešā persona dāvinājumā saņēmuši attiecīgi 3/5 un 2/5 domājamās daļas no ēkām. Zeme dāvinātājam nepiederēja, līdz ar to viņš zemes īpašuma tiesības apdāvinātajiem nevarēja nodot. Tādējādi nepastāv Civillikuma 999.pantā minētie priekšnoteikumi zemes gabala 3/5 domājamo daļu iegūšanai ar ieilgumu.

Tiesa secinājusi, ka prasītājs nav izlietojis viņam likumā noteiktās tiesības privatizēt zemes gabala 3/5 domājamās daļas, lai gan viņš ticis informēts par šādu kārtību.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 192.pantu, tiesa norādījusi, ka tai nav pamata sniegt vērtējumu prasītāja argumentam par nomas tiesībām vai tiesībām zemi izpirkt, ja prasība ir celta par īpašuma tiesību atzīšanu ar ieilgumu.

Par Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017.gada 20.marta spriedumu prasītājs iesniedzis apelācijas sūdzību, norādot, ka spriedums ir nepamatots.

Atsaucoties uz Civillikuma 999., 998. pantu, prasītājs norādījis, ka ar Rīgas pilsētas zemes komisijas 2000.gada 17.augusta lēmumu 3/5 domājamās daļas no zemes gabala /adrese/ nodotas īpašumā. Minētais lēmums ir tiesisks pamats zemes gabala lietošanai saskaņā ar Civillikuma1006.-1012.pantu.

Kļūdains ir tiesas secinājums, ka prasītājs nav izlietojis likumā noteiktās tiesības zemi privatizēt, jo strīdus 3/5 domājamās daļas no zemes gabala privatizācijai netika nodotas.

Nav konstatējams, ka zeme prasītājam piešķirta lietošanā ar apbūves tiesībām.

Tiesa nepamatoti atsaukusies uz Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 18.jūnija spriedumu. Minētais spriedums nav stājies likumīgā spēkā, jo ar Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 25.novembra lēmumu tiesvedība administratīvajā lietā izbeigta.

Prasītāja ieskatā pastāv likumā noteiktie priekšnosacījumi, lai atzītu, ka viņš ieguvis īpašuma tiesības uz strīdus zemi uz ieilguma pamata.

Tiesa nav devusi konstatēto lietas apstākļu juridisko novērtējumu, tiesas secinājumi ir pretēji prasītāja jau iegūtajām tiesībām un tiesiskajām interesēm.

Nekustamā īpašuma /adrese/3/5 domājamās daļas atsavinātas prasītājam zemes reformas laikā par maksu. Saistību izpildes nokavējums nevar mainīt patieso darījuma akta būtību, t.i., Rīgas pilsētas zemes komisijas gribu nodot prasītājam īpašumā zemes gabala 3/5 domājamās daļas un prasītāja gribu iegūt to par maksu.

Paskaidrojumus par apelācijas sūdzību iesniegusi trešā persona, norādot, ka apelācijas sūdzības motīvi ir pamatoti. Īpašums ir prasītāja faktiskajā valdījumā. Viņš maksā nekustamā īpašuma nodokli, uztur to kārtībā un apsaimnieko. Rīgas pilsētas zemes komisijas 2000.gada 17.augusta lēmums ir tiesisks un nav atcelts. Līguma noslēgšana un samaksa tika nokavēta prasītāja ilgstošās slimošanas dēļ.

Finanšu ministrija savos paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādījusi, ka prasību neatzīst un uztur savus lietas izskatīšanas gaitā sniegtos argumentus. Prasītājs nav iesniedzis Rīgas pilsētas zemes komisijas 2000.gada 17.augusta lēmumu par strīdus zemes gabala nodošanu īpašumā par maksu. Nav arī pierādījumu, ka prasītājs likumā noteiktā kārtībā veicis samaksu. Tādējādi prasītājs zemes gabala izpirkšanas procedūru nav veicis. Tā kā prasītājs līdz 2011.gada 30.decembrim nenoslēdza zemes pirkuma līgumu ar Latvijas Hipotēku un zemes banku, saskaņā ar Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma normām prasītājam jānoslēdz zemes nomas līgums ar pašvaldību, bet zemes gabalu iegūt īpašumā viņš var Publiskas personas mantas atsavināšanas likuma noteiktajā kārtībā.

No prasītāja pilnvarotās pārstāves saņemts iesniegums par lietas izskatīšanas atlikšanu sakarā ar viņas aizņemtību kriminālprocesā.

Kā redzams no lietas materiāliem, 2017.gada 13.novembrī lietas izskatīšana atlikta prasītāja veselības stāvokļa dēļ. Minētajā tiesas sēdē prasītāja pilnvarotā pārstāve piedalījusies tikai uz ordera pamata, taču par lietas izskatīšanas atlikšana uz 2018.gada 16.aprīli ar viņu saskaņota. Pilnvara pārstāvei izsniegta 2018.gada 18.janvārī (127.lpp.), par krimināllietas izskatīšanu viņai paziņots 22.februārī un 5.aprīlī (128., 129.lpp). Līdz ar to pārstāvei bija pietiekams laiks paziņot pilnvardevējam, ka 2018.gada 16.aprīlī viņa izskatāmajā lietā piedalīties nevarēs. Pastāvot šādam apstāklim, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja pārstāves neierašanās uz lietas izskatīšanu nav attaisnota.

Atbildētāja iesniegusi lūgumu izskatīt lietu bez tās pilnvarotā pārstāvja klātbūtnes, norādot, ka prasību neatzīst.

Trešā persona ar e-pasta starpniecību informējusi, ka veselības stāvokļa dēļ tiesas sēdē piedalīties nevarēs.

Pastāvot šādiem apstākļiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka nepastāv Civilprocesa likuma 209.un 210.pantā minētie priekšnoteikumi lietas izskatīšanas atlikšanai, lietu iespējams izskatīt bez lietas dalībnieku klātbūtnes, izvērtējot prasības pieteikumā, paskaidrojumos un apelācijas sūdzībā minētos argumentus.

Motīvu daļa

Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi un novērtējusi lietai pievienotos rakstveida pierādījumus, atzīst, ka prasība nav apmierināma.

Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic: ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai.

Novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma motīvus un to atbilstību lietā esošajiem rakstveida pierādījumiem, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums prasības noraidīšanai ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem, apelācijas instances tiesas spriedumā nav norādāmi Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteiktie apsvērumi.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzībā prasītāja minētie argumenti nav pamatoti.

Saskaņā ar Civillikuma 1006.pantu valdījumam, lai tas dotu tiesību iegūt kādu lietu par īpašumu ar ieilgumu, jābalstās uz tāda tiesiska pamata, kas jau pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību, bet kam attiecīgā gadījumā sevišķa šķēršļa dēļ īpašuma iegūšana nav tūliņ sekojusi.

No lietas materiāliem izriet, ka prasītāja vecākiem zemes gabals /adrese/ piešķirts lietošanā vasarnīcas būvei. Pagājušā gadsimta piecdesmitajos gados iegūt zemi īpašumā fiziskai personai nebija tiesību. Tādējādi prasītājs no vecākiem 1978.gadā ir saņēmis dāvinājumā tikai 3/5 domājamās daļas no ēkām, kas Civillikuma 1006.panta izpratnē nav tas tiesiskais pamats, kas pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību. Prasītāja vecāki attiecībā uz apbūvei piešķirto zemes gabalu

nevarēja ar dāvinājumu nodot prasītājam lielākas tiesības, nekā tās bija viņiem pašiem.

Saskaņā ar likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.panta pirmās daļas 2.punktu dzīvojamās ēkas īpašniekam - Latvijas pilsonim - ir tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā par maksu tādā platībā un robežās, kādās tas tika piešķirts apbūvei, bet ne lielāku par 1200 kvadrātmetriem, izņemot gadījumus, kad paliekošā zemes lietojuma daļa ir mazāka par pilsētas apbūvei noteikto minimālo apbūves gabala lielumu; šādos gadījumos šā zemes gabala daļa pievienojama ēkas īpašnieka apbūves gabalam.

Prasītājs šīs tiesības ir izmantojis daļēji, proti, minētā likuma 6.panta kārtībā Rīgas pilsētas zemes komisijai iesniedzis pieprasījumu par zemes gabala 1000 m^2 platībā /adrese/ nodošanu īpašumā par maksu. Viņa pieprasījums ir apmierināts, jo Rīgas pilsētas zemes komisija 2000.gada 17.augustā pieņēmusi lēmumu /numurs/par minētā zemes gabala 3/5 domājamo daļu nodošanu prasītājam īpašumā par maksu privatizācijas sertifikātos vai latos (112.lpp.). Taču lietas materiālos nav pierādījumu tam, ka prasītājs lēmumā minēto samaksu ir veicis.

Tādējādi prasītāja arguments, ka minētais Rīgas pilsētas zemes komisijas lēmums /numurs/, kas nav atcelts, pats par sevi piešķir viņam īpašuma tiesības uz daļu no strīdus zemes gabala, ir kļūdains. Ar lēmumu piešķirtās tiesības zemes gabalu iegūt īpašumā par privatizācijas sertifikātiem vai samaksu naudā prasītājs nav izmantojis.

Prasītājs nepamatoti atsaucies uz likumu "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju", jo pirmās instances tiesa prasību pēc šī likuma nav apspriedusi. Tiesas motīvs, ka prasītājs nav izlietojis viņam likumā noteiktās tiesības privatizēt zemes gabala 3/5 domājamās daļas, acīmredzami balstīts uz likuma "Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās" 12.pantu un Valsts un pašvaldību īpašuma un privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likuma 26.pantu, jo Rīgas pilsētas zemes komisijas 1999.gada 8.jūlija lēmumu prasītājs tiesai iesniedzis tikai 2017.gada 26.oktobrī, t.i., jau pēc apelācijas sūdzības iesniegšanas.

Civillietu tiesas kolēģija ieskatā prasītāja Administratīvajā rajona tiesā ierosinātajai tiesvedībai izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes.

Civillikuma 875.pants noteic, ka valdījums ir tiesībām atbilstoša faktiska vara, kas nozīmē rīkoties ar lietu līdzīgi īpašniekam.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka minētās normas izpratnē prasītājam šobrīd nav faktiskas varas pār strīdus zemes gabala 3/5 domājamām daļām. Fakts, ka uz zemes gabala atrodas prasītājam daļēji piederošas ēkas, viņam nerada faktisku varu pār zem un ap ēkām piegulošo zemi, proti, viņš nav tiesīgs izmantot Civillikuma 927.pantā noteiktās īpašnieka tiesības.

Īpašuma tiesības prasītājam nerada arī zemes gabala apsaimniekošana un nodokļu maksāšana.

Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājs nav pierādījis likumā paredzētos priekšnosacījumus īpašuma tiesību iegūšanai uz domājamo daļu no zemes gabala /adrese/ uz ieilguma pamata.

To, ka prasītājs ir informēts par tiesībām iegūt strīdus zemes gabala daļas īpašumā par maksu, pierāda viņa sarakste ar valsts AS "Privatizācijas aģentūra" un tai kļūdaini pārskaitītā pirkuma maksa (113.-118.lpp.).

Kārtību, kādā prasītājs savas tiesības var realizēt, nosaka Publiskas personas mantas atsavināšanas likums. Tāpēc faktam, ka Finanšu ministrija vēl nav nostiprinājusi īpašuma tiesības uz strīdus zemes gabala 3/5 domājamā daļām zemesgrāmatās, izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes.

Pamatojoties uz minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietā iesniegtos pierādījumus novērtējusi vispusīgi un objektīvi, tiesas secinājumi atbilst lietas faktiskajiem apstākļiem. Līdz ar to tiesas spriedums ir pamatots un likumīgs. Arī apelācijas instances tiesa neatrod pamatu prasības apmierināšanai.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta otrajai daļai, iepriekš nesamaksāto tiesas izdevumu samaksas valstij pienākums gulstas uz prasītāju. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktu, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ir ar tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu piegādāšanu, izsniegšanu un tulkošanu saistītie izdevumi. No lietā esošām izziņām par ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem redzams, ka ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi pirmās instances tiesā ir 4,65 EUR, bet apelācijas instances tiesā 3,24 EUR (lietas 2., 58.lapa), kas kopā veido 7,89 EUR. Ievērojot prasītāja iepriekš samaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR (lietas 22.lapa) apmērā, atzīstams, ka no prasītāja par labu valstij piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,19 EUR (7,89 - 4,70).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu nosakāms sprieduma labprātīgas izpildes termiņš - desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432.-434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

/pers. E/ prasību pret Latvijas Republikas Finanšu ministriju par īpašuma tiesību iegūšanu uz nekustamā īpašuma - zemes gabala /adrese/ 3/5 domājamām daļām ar ieilgumu un īpašuma tiesību reģistrēšanu zemesgrāmatā noraidīt.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,19 EUR (trīs *euro*, 19 centus). Minētie izdevumi maksājami: Saņēmējs Tiesu administrācija, konta Nr.LV51TREL2190458019000, NMR 90001672316, saņēmēja banka Valsts kase, kods TRELLV22. Iemaksas mērķis: 21499 ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai.

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu - 10 dienas no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas. Dokuments, kas apliecina tiesas izdevumu samaksu valsts labā, sprieduma labprātīgas izpildes termiņā iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sagatavošanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Jēkabsone
Tiesnese S.Vamža
Tiesnesis U.Danga